

Formanden: Det Vædringsforslag, der er stillet udenfor Betænkningen, gaar, som ærede Medlemmer ville vide, ud paa at Lovforslaget faar en forandret Affattelse. Naar vi komme til Afstemningen, vil dette komme først til Afgjørelse, og hvis det bliver vedtaget, vil alt det Øvrige falde bort; i modsat Fald gaa vi videre, og Afstemningen vil da dreie sig om Mindretallets Indstillinger og om Paragraferne paa sædvanlig Maade dog læmpet efter Omstændighederne, samt endelig om Lovforslaaets Overgang til 3die Behandling Under Forhandling sættes dog det Hele paa engang.

Den ærede Ordfører har Ordet.

Ordføreren (Steffensen): I den Udbalgsbetænkning, der er bleven omdelt, ville Thingets ærede Medlemmer have lagt Mærke til, at der findes en Polemik mod en Fortolkning af den gamle Forordning af 21de Februar 1702 om Borneffabets Afstaffelse, hvilken Fortolkning er bleven opstillet i sin Tid af Indenrigsminister Bang i det Forslag, som han forelaagde for Landbokommissionen af 1849. En og Anden vil maasse kunne finde, at det har været temmelig overflødig for Udbalget at gaa ind derpaa, da der i Virkeligheden ikke er Noget — i hvert Fald ikke Noget i dette Thing — som vil indlade sig paa at gjenindsføre Fæstetvang enten paa Huse eller Gaarde. Men den Fortolkning, som daværende Indenrigsminister Bang opstillede af denne Bestemmelse har spillet en ikke ubetydelig Rolle ikke blot under Forhandlingerne om Fæstevæsenet her i Landet, saaledes allerede i Begyndelsen af Halvfjerdsene, da man aftrykte disse Bemærkninger og sendte dem rundt, og ligeledes senere, naar der har været reist Spørgsmaal om Forbedring af Fæste- og Leiehusmænds Raar. Hvis det imidlertid var bleven derved, havde der ganske vist ikke været nogen særlig Nødvendighed for at komme ind paa Forstaelsen af den nævnte Bestemmelse, men efter at man har set, at den er bleven accepteret nede i det andet Thing og der har ført til, at man har opstillet Bestemmelser om at gjenindsføre Fæstetvang paa Huse, som man sagde, synes det ikke overflødig, at man fra dette Things Side imødegaaer det, som er det egentlige Grundlag for det foreliggende Forslag. I Betænkningen have vi behandlet dette Punkt udførligt, saa at Enhver har kunnet komme til Forstaelse af den paa-gældende Lovbestemmelse, idet vi dels have aftrykt den daværende Indenrigsministers Udtalelser og dels aftrykt, selv den paa-gældende Lovparagraf, saaledes at man kan

se, at den Misforstaelse, der er opstaaet hos den daværende Indenrigsminister, beror paa, at han ikke har læst Behandelsen af Paragrafen. Gjør man det, vil det fremgaa, at Lovbestemmelsen slet ikke, som forudsat i Ministerens Fremstilling, handler om de forhenværende Borne, der ere gaaede over til at blive fri, men tværtimod handler om dem, som skulde vedblive at være borne, hvorfor den heller ikke beviser Noget som helst i den foreliggende Sag. Udbalgets Klertal har indskrænket sig til, at imødegaa Fortolkningen, men har derimod ikke indladt sig videre paa Spørgsmaalet om, hvorvidt der nogensinde har hvilet Fæstetvang paa Huse. Jeg skal dog bemærke, at der paa den Tid, hvorom her er Tale, altsaa ved Overgangen til det 18de Aarhundrede i Virkeligheden ikke hæftede Fæstetvang paa Huse, heller ikke her paa Sjælland. Der findes Bestemmelser trykte, som vise dette, f. Ex. et Reskript af 21de Februar 1693, der findes trykt i den civile Reskriptsamling i Udtog og i den militære Reskriptsamling udførlig. Dette Reskript anaar Spørgsmaalet om, hvorvidt en Mands 2 Sønner skulde betragtes som borne under Ryeaard Gods her paa Sjælland, og Kongen resolverer da, at da deres Fader ikke har fæstet Hus under Godset, men alene har leiet det, skulde de ikke være Borneffabet undergivet. Det ses altsaa, at der ikke har hæftet Fæstetvang paa Godsets Huse, men at man ogsaa har kunnet bortleie dem. Jeg skal iøvrigt ikke videre opholde mig ved dette Spørgsmaal, saa meget mindre som baade Udbalgets Klertal og Mindretal ere enige om ikke at indlade sig paa Lovforslaaets 1ste Paragraf om Indførelse af Fæstetvang i videre Omfang end det nu eksisterer. Det, hvori Klertallet og Mindretallet derimod ikke stemme overens, er deri, at Mindretallet mener, at Lovforslaget, med Undtaelse af dets to første Paragrafer, bør vedtages, saa at det kan blive til Lov. Herefter vil da Forholdet blive det, at for Fremtiden skulde de Huse, som havde et Tilliggende af 2 Ekdr. Land eller derover, kun kunne leies bort paa den Maade, at der ikke fra Eierens Side kunde ske Opgielse tidligere end saaledes, at Fraflutning finder Sted en 1ste Mai, der ligger mindst 12 Aar senere end Tiltrædelsen, hvorimod Opgielse fra Leierens Side skulde kunne ske som hidtil med et 1/2 Aars Varjel til 1ste Mai, og dernæst skulde Fæste- og Leiehusmænd have en lignende Ret til Erstatning for Forbedringer paa Hus og Grund, som den, der er tillagt Fæstegaardmænd. Mindretallet finder, at det ikke er mere end billigt, at Husmændene fikkes en saadan